

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра слов'янської філології та загального мовознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри слов'янської філології
та загального мовознавства

С.Д. Абрамович

“ 29 ” _____ серпня _____ 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

підготовки фахівців *першого (бакалаврського)* рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Мова і література
(англійська)*

спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (англійська)*

за освітньо-освітньою програмою *Середня освіта (Мова і література (польська)*

спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (польська)*

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

за освітньо-професійною програмою *Англійська мова і література*

спеціальності *035 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська)*

галузі знань *03 Гуманітарні науки*

мова навчання *українська*

2019-2020 навчальний рік

Розробники програми: Т.П. Білоусова, кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри слов'янської філології та загального мовознавства

Ухвалено на засіданні кафедри слов'янської філології та загального мовознавства
Протокол № 8 від 29 серпня 2019 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник груп забезпечення освітньої програми

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань про сутність, роль, функції науки й наукових досліджень у суспільному житті та їхній взаємозв'язок із практикою, навичок організації й проведення наукових досліджень.

Завдання вивчення дисципліни полягає в ознайомленні студентів з основами теорії пізнання, особливостями наукової роботи та її організації, значенням сучасних досліджень в філологічній галузі для науково-технічного прогресу. Крім того, студенти повинні опанувати правила інформаційного пошуку з використанням сучасних комп'ютерних баз даних. Забезпечується засвоєння студентами знань з вимогами до оформлення наукових робіт, зокрема, рефератів, доповідей, тез, статей, курсових робіт.

Опановуючи курс «Основи наукових досліджень», студенти засвоюють передбачені освітньо-професійною програмою знання і на цій основі набувають необхідних вмінь, навичок та компетентностей щодо:

- розуміння сутності науки;
- методології та методів наукових досліджень, їх застосування в філологічних науках;
- логіки наукових досліджень;
- змісту наукової діяльності й самостійної роботи з навчальною, науковою, методичною літературою;
- процесу підготовки наукових робіт.

У результаті вивчення дисципліни студент отримує такі можливості і переваги:

знає форми науково-дослідної та навчально-дослідної роботи; методику пошуку інформації; методику і методологію наукового дослідження в своїй галузі; основні етапи дослідницької діяльності; основні інформаційні джерела та правила користування ними; правила академічної та наукової доброчесності; вимоги до структури та змісту основних частин наукової роботи; особливості наукового стилю мовлення в письмовому й усному варіантах; правила оформлення результатів наукового пошуку;

вміє: планувати свою наукову діяльність; працювати з інформацією; цитувати наукові джерела, робити посилання на них; вести самостійне наукове дослідження з використанням сучасних методик; оформляти його результати у вигляді реферату, наукової доповіді, конкурсної роботи, тез, курсової роботи; прилюдно захищати власні погляди на проблему, обстоювати свою точку зору під час наукової дискусії, полеміки; об'єктивно аналізувати результати чужої праці.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік навчання	1	2
Семестр вивчення	2	1, 2
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	30	12
Лекційні заняття	14	6
Практичні заняття	16	6
Семінарські заняття	0	0

Лабораторні заняття	0	0
Самостійна та індивідуальна робота	60	78
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни – вибіркова дисципліна самостійного вибору навчального закладу.

4. Передумови для вивчення дисципліни

До дисципліни «Основи наукових досліджень» мають бути вивчені «Українська мова за професійним спрямуванням», «Вступ до спеціальності» (для спец. 035 *Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)*). Зазначені дисципліни формують у студентів уміння і навички грамотного доцільного мовлення у ситуаціях професійної комунікації, збагачують їх знаннями про систему мови, основні мовні закони і норми.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність планувати та управляти часом.
4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
6. Визначеність та наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: Вміння реалізовувати комунікативний намір у ситуаціях навчально-трудової сфери комунікації.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення дисципліни студент:

знає форми науково-дослідної та навчально-дослідної роботи; методика пошуку інформації; методика і методологію наукового дослідження в своїй галузі; основні етапи дослідницької діяльності; інформаційні джерела та правила користування ними; вимоги академічної та наукової доброчесності; вимоги до структури та змісту основних частин наукової роботи; особливості наукового стилю мовлення в письмовому й усному варіантах; правила оформлення результатів наукового пошуку;

вміє: планувати свою наукову діяльність; працювати з інформацією; цитувати наукові джерела, робити посилання на них; вести самостійне наукове дослідження з використанням сучасних методик; оформляти його результати у вигляді реферату, наукової доповіді, конкурсної роботи, тез, курсової роботи; прилюдно захищати власні погляди на проблему, обстоювати свою точку зору під час наукової дискусії, полеміки; об'єктивно аналізувати результати чужої праці.

7. Засоби діагностики результатів навчання

Модульна контрольна робота, презентація результатів самостійної роботи, залік.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль № 1. Основи наукових досліджень			
Тема 1. Основи наукознавства. Організація науково-дослідницької діяльності студентів	2	2	4
Тема 2. Організація розумової праці	2		8
Тема 3. Основні етапи НДРС	2	2	12
Тема 4. Оформлення результатів НДРС	2	4	12
Тема 5. Інформаційне забезпечення НДРС	2	2	12
Тема 6. Особливості структурних частин наукової роботи	4	6	12
Разом годин	14	16	60

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль № 1. Основи наукових досліджень			
Тема 1. Основи наукознавства. Організація науково-дослідницької діяльності студентів			14
Тема 2. Організація розумової праці			15
Тема 3. Основні етапи НДРС	1		14
Тема 4. Оформлення результатів НДРС	2	2	10
Тема 5. Інформаційне забезпечення НДРС			15
Тема 6. Особливості структурних частин наукової роботи	3	4	10
Разом годин	6	6	78

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Модульна контрольна робота, перевірка результатів самостійної роботи, залік.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів за формами поточного та підсумкового контролю

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	
70 балів	25 балів	5 балів	

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів під час практичних занять

Рівні навч. досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості явищ; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості висновки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком різні види аналізу явищ; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати.

	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить наукові поняття, категорії, формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси наукової діяльності; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати наукові проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів за виконання модульної контрольної роботи

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий	5	Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять, фактів без зв'язку між ними, намагається викладати матеріал і виконувати завдання на основі елементарних знань і навичок; робить прості висновки за готовим алгоритмом.
Середній	10	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, розуміє основні положення навчального матеріалу, робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні; може виконати за зразком різні види завдань.
Достатній	15	Знання студента досить повні, він правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію.
	20	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, формулює закони; може виконувати різні види завдань, у т. ч. прості творчі завдання; має сформовані типові навички.

Високий	25	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу мовних явищ; уміє самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
----------------	-----------	--

Оцінювання самостійної та індивідуальної роботи

Самостійна робота оцінюється за 5-бальною шкалою.

Обравши один із варіантів самостійної роботи і керуючись методичними рекомендаціями, студент виконує завдання і здає роботу на перевірку. При оцінюванні враховується ступінь засвоєння матеріалу, вміння критично оцінювати інформацію, вміння підкріплювати власну думку посиланнями на авторитетні джерела, вміння ілюструвати теоретичні положення доречними прикладами, вміння робити аналітичні висновки.

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів за виконання самостійної роботи

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий	1	Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять, фактів без зв'язку між ними, намагається викладати матеріал і виконувати завдання на основі елементарних знань і навичок; робить прості висновки за готовим алгоритмом.
Середній	2	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, розуміє основні положення навчального матеріалу, робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні; може виконати за зразком різні види завдань.
Достатній	3	Знання студента досить повні, він правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію.
	4	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, формулює закони; може виконувати різні види завдань, у т. ч. прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий	5	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу мовних явищ; уміє самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

11. Рекомендована література

Основна

1. Білоусова Т.П., Маркітантов Ю.О. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для організаторів та виконавців наукової роботи. Кам'янець-Подільський: Кам.-Под. держ. ун-т, інформаційно-видавничий відділ, 2003. 120 с.

2. Білоусова Т. П. Основи наукових досліджень. Практикум : навч. посіб. для студентів-філологів. Кам'янець-Подільський : ТзОВ „Каліграф”, 2005. 237 с.
3. Білоусова Т. П. Теорія і практика підготовки наукової роботи : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2008. 244 с.
4. Білоусова Т.П., Маркітантов Ю.О. Як підготувати наукову роботу : методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський : ПП Заріцький, 2007. 76 с.
5. Студентська наукова робота: зміст – структура – форма : методичні рекомендації / уклад. Т.П. Білоусова. Кам'янець-Подільський, ПП «Медобори-2006», 2013. 152 с.

Додаткова

6. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посібник для студентів та викладачів вищ. навч. закладів. Київ: Форум, 2000. 276 с.
7. Бібліографічне посилання. Загальне положення та правила складання : ДТСУ 8302: 2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2018. 13 с.
8. Воблій К. Г. Організація роботи наукового працівника. Київ : Наук. думка, 1969. 237 с.
9. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
10. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. / за ред А.Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
11. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посібник. КИЇВ: [б.в.], 2003. 116 с.
12. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень : навч. посібник для вищих пед. закладів освіти. Київ : Освіта, 2000. 254 с.
13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навч. посібник.- К. :Видавничий Дім „Слово”, 2003. 240 с.
14. Цехмістрова Г.С. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Вид.дім «Слово», 2008. 280 с.
15. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання-Прес, 2002. 243 с.

12. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові документи

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрана.
2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Назва з екрана.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>. – Назва з екрана.
4. Про освіту : Закон України 3491-д від від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3491-%D0%B4&skl=9

Інші ресурси

1. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка : офіц. сайт. URL: <http://library.kubg.edu.ua>.
2. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова» : офіц. сайт. URL: <http://www.ukrbook.net>.
3. Електронна бібліотека України. URL: <http://lib.com.ua>
4. Електронна бібліотека України ElibUkr. URL: <http://www.elibukr.org/uk/>
5. Електронна бібліотека україномовної літератури ЧТИВО. URL: <http://chtyvo.org.ua>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2456>
7. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : офіц. сайт. URL: <http://www.nplu.org>.
8. Інформаційний портал «Наука України: доступ до знань». URL: www.irbis-

[nbuv.gov.ua/Sci Lib UA](http://nbuv.gov.ua/Sci_Lib_UA)

9. Знаймо разом. URL: www.znaimo.com.ua. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. / за ред А.Є. Конверського Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с. URL:

http://www.immsp.kiev.ua/postgraduate/Biblioteka_trudy/Konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.2010.pdf

10. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посібник.- Київ : Видавничий Дім „Слово”, 2003. 240 с. URL: <https://studfiles.net/preview/5110266/>

11. Шаршунов В. А., Гулько Н. В. Как подготовить и защитить диссертацию: история, опыт, методика и рекомендации. URL: <http://www.aspirinby.org/index.php?go=Poleznyak&page=0>
